

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Løgtingið - Fíggjarnevndin
Tinghúsvegur 1-3
110 Tórshavn

16. november 2018
Mál: 18/00017-24
Tygara Skriv:
Viðgjørt: -

Lm. nr. 47/2018: Uppskot til løgtingslóg fyri fíggjarárið 2019

§ 11 Heilsu- og innlendismál

Í sambandi við viðgerð av uppskoti til løgtingsfíggjarlóg 2019 hevur Fíggjarnevnd Løgtingsins fríggjadagin 9. november 2018 sett landsstýriskvinnuni í heilsu- og innlendismálum niðanfyri settu spurningar at svara í seinasta lagi hósdagin 15. november 2018.

Spurningarnir verða hervið svaraðir.

Frávik í mun til játtanarkarmar fyri 2019

Spurningur: Nevndin ynskir at fáa upplýst, hvørji frávik eru á løgtingsfíggjarlógini í mun til løgtingssamtykt nr. 143/2017 um játtanarkarmar á løgtingsfíggjarlógini fyri 2019, og hví landsstýrismaðurin ikki heldur seg til hesa samtykt.

Svar: Neyðugt hevur verið at hækka játtanarkarmarnar av teirri orsök, at tað hava verið hendingar í árinum, ið hava gjørt, at virkseimið er økt serliga nógv, og hevur tað havt við sær, at umbønir um eykajáttanir hava verið lagdar fyri løgtingið. Eisini hava tað verið broytingar í skipanum, ið hava gjørt, at útreiðslurnar eru hækkaðar. Harumframt er nakað virkseimi framskrivað til fult ár.

Serliga eru tað fíggjarnevndarskjal og eykajáttanir, ið eru framskrivað, har stórar upphæddir eru til sjúkrahúsverkið. Harumframt er semjan við t.d. kommunulæknar eisini framskrivað, eins og viðgerðarstovnarnir eru framskrivaðir til fult ár. Útreiðslurnar til Serstakan sjúkrahúsheilivág og Sjúklingatrygging væntast eisini at skula hækka.

Eftirsíðan er karmurin lækkaður, í sambandi við javningar og at familjurættarlaga økið er flutt til grein 12 almannamál.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Framskrivningar av hövuðskontum

Spurningur: Nevndin ynskir at fáa eitt yvirlit yvir framskrivingar fyri allar hövuðskontur, ið landstýrismaðurin varðar av, við prís- og lønarvøkstri, við útgangsstøði í lønarkarminum, ið er lagdur við gjørdum sáttmálunum.

Hvørjar kontur hava innroknað afturhald í 2019, útgreinað á kontur og upphædd?

Svar:

Eingin generellur prísavøkstur er í játtanarøkingini. Flestu konturnar hava økta játtan til lønarframskriving og ameg.

HK	Hövuðs-kontuheiti	løn og ameg
11124	Heilsumálaráðið	739
20104	Upplýsing og ráðgeving Total	103
20202	Heilsutrygd	329
20204	Kommunulæknaskipan Total	734
20205	Útbúgving av yngri læknum Total	425
20206	Økisheilsutænastan	94
20211	Ílegusavnið	160
20304	Landssjúkrahúsið Total	29.000
20310	Klaksvíkar sjúkrahús Total	4.014
20315	Suðuroyar sjúkrahús Total	3.660
20325	Hvítarheimið Naina Total	274
20330	Deildin fyri arbeiðs- og almannaheilsu Total	256
20402	Viðgerðarstovnurin Heilbrigdi Total	200
20403	Viðgerðarstovnurin Blákrossheimið Total	200
20404	Viðgerðarstovnurin Frælsi Total	0
21312	Gigni - heilsufrøði fyri børn- og ung	696
37402	Umhvørvisstovan	1.363

Hvørjar kontur hava innroknað afturhald í 2019, útgreinað á kontur og upphædd?

Svar:

Sjúkrahúsini hava fingið álagt afturhald á ávikavist 2,72 mió. kr. hjá LS, 410 tús. kr. hjá KS og 371 tús. kr. hjá SS. Harumframt verður hildið aftur í virkseimið uttanlands og í serstøkum sjúkrahúsheilivági.

Í seinastu eykajáttanarlóg varð játtanin til virkseimi uttanlands hækkað við 4 mió. kr., sum ikki eru framskrivaðar til 2019.

Eitt brot er fyri seg viðvíkjandi serstøkum sjúkrahúsheilivági, har tað verður greitt gjøllari frá.

11.11.1.33 Siðseminevndir

Spurningur 1: Kann landsstýrismaðurin greiða frá, hví upphæddin til Siðseminevndina er so nógv lægri enn til Etiska ráðið?

Svar til spurning 1:

Virkssemið hjá nevndunum báðum er ymiskt. Vísindasiðseminevndin hevur til uppgávu at meta um og geva loyvi til granskingarverkætlanir í Føroyum og at hava eftirlit við ymisku verkætlanunum. Virkssemið hjá nevndini er avmarkað til hetta endamálið. Eitt starvsfólk verður lønt nakrar tímar um mánaðin, og fundarpeningur verður veittur. Etiska ráðið húsast í skrivstovu í Granskingarlonini, og skrivstovan fór at virka frá 1. mai, tá fakligur skrivari kom í starv hálva tíð. Afturat lønarútreiðslum verður fóst samsýning veitt formanninum, og aðrir limir í ráðnum fáa fundarpening. Ráðið ætlar at hava 10 fundir um árið.

Spurningur 2: Hvussu gongur við arbeiðinum hjá Etiska ráðnum?

Svar til spurning 2:

Arbeiðið hjá ráðnum gongur væl. Arbeiðið er skipað í árskalendara, og sum útgangsstøði eru 10 ráðsfundir um árið. Árið í ár er merkt av, at hetta er fyrsta árið, at Etiska ráðið virkar. Hetta merkir, at ráðið hevur brúkt tíð til at finna ein arbeiðsleist og samsvarandi § 6, stk. 7, gjørt eina reglugerð.

Væl av tíð er somuleiðis brúkt til setanartilgongd av fakligum skrivara, at skipa skrivstovuhaldið og at arbeiða við heimasíðu v.m.

Etiska ráðið hevur higartil í ár hildið 10 ráðsfundir. Á fundunum hava eitt nú verið framløgur um:

- Far-Gen og Ílegusavnið
- Vísindasiðseminevndina
- Nordic Committee on Bioethics
- Etisk trupulleikaøki viðvíkjandi genomsekvensering
- Frágeiðing um etikk
- At broyta arvamassan hjá fólki (CRISPR)

Endamálini við framløgunum hava verið at geva ráðnum móguleika at seta seg inn í ymisk etisk evnir. Ráðið hevur gjørt sær yvirlit yvir evnir at arbeiða við og hevur harumframt arbeiði við ávísnum evnum,

Arbeiðsbólkar

Ráðið hevur skipað 3 arbeiðsbólkar, sum arbeiða við ávikavist:

Etikkur og Talgildi heimurin: Hetta verður ein kjakfundur, sum verður 28. november og er um etikk og talgilda heimin, har ljós verður varpað á heilsuøkið. Hetta er fyrsta almenna tiltakið hjá Etiska ráðnum.

Etikkur – ein evnislýsing: Hetta er bóklingur um etikk, sum er umsettur úr svenskum frá Statens medicinsk-etiska råd. Har tað er natúrligt, eru orðingarnar í bóklinginum tillagaðar føroyskum viðurskiftum. Bóklingurin skal viðvirka til at eggja og stimbra kjakið um etiskar spurningar, sum viðkoma okkum øllum. Talan kann vera um ævigar spurningar um lívsins byrjan og enda, og spurningar sum koma, sum fylgja av medisinskari og tøkniligari menning.

Bóklingurin greiðir frá nøkrum av teim týðningarmestu etisku meginreglunum, og vísir á etiskar trupulleikar, sum eru í sjúkrarøkt, umsorgan og medisinskari gransking. Bóklingurin lýsir, hvussu til ber við etiskari útgreining at koma ávegis til vælhugsaðar støður ella sjónarmið.

Fosturtøka og fosturdiagnostikkur: Arbeidsbólkur fyrireikar seg til at taka evnið upp í størri samanhangi til várs.

Virksemi

Ráðið hevur latið hoyringarsvar til uppskot til løgtingslógir. Ráðið hevur fingið fyrispurningar um ymisk viðurskipti, ið eru ella verða avgreidd á ymsan hátt. Ráðið hevur sett seg í samband við Sjúkrarøktaretsiska ráðið og Siðafreðinevndina hjá Føroyskum Sáláfrøðingum, um samstarv, og er fyrsti fundurin ásettur. Harumframt hevur ráðið verið í samband við umsitingina hjá Etiska ráðnum í Danmark, sum er sera jalig um eitt hvørt samstarv og ráðgeving. Umframt at gera reglugerð, hevur ráðið arbeitt við at gera heimasíðu, sum skjótt verður almenn. Eisini hevur ráðið fingið búmerki.

2019

Í januar mánað verður frágreiðing um virksemini hjá ráðnum tøk. Ráðið hevur longu nú ásett 10 ráðsfundir fyri komandi ár og tvey almenn tiltøk.

Almennu tiltøkini verða ávikavist í vár og í heyst, og eru um fosturtøku og fosturdiagnostikk og um linnandi viðgerð og deyðshjálp.

11.20.1.10. Koppsetingar

Spurningur: eru ætlanir um at bjóða dreingjum ókeypis koppseting fyri hpv-virus? Røkkur játtanin?

Svar:

Í Danmark fer skipanin at koppseta ókeypis fyri hpv (himant papillomavirus) at verða víðkað, so dreingir, sum fylla 12 ár eftir 1. juli 2019 verða fevndir av hesum tilboði. Fylgt verður við gongdini og eftir ætlan fer sama tilboð eisini at verða sett í gildi í Føroyum. Hetta merkir, at eini 300-330 dreingir árliga fara at fáa tilboð um ókeypis hpv-koppseting um árið. Koppsetingin verður veitt sum tvey prik, sum verða veitt við nøkrum mánaðum millumbili. Koppsetingin fer fram hjá kommunulækna. Kostnaðurin fyri at lata dreingir koppsetast við tveimum prikum kostar góðar 1.000 kr. fyri hvønn. Um teir 300-330 dreingirnir í einum árgangi velja at taka av hesum tilboði, merkir hetta um 320 tús. kr. í øktum útreiðslum um árið. Um hendan skipan verður sett í verk í Føroyum á sumri í 2019 er talan sostatt um 6 mánaðir, og helvtina av kostnaðinum. Verandi játtan til ókeypis hpv-koppseting er ætlað gentum, sum hava fyllt 12 ár, og tí verður væntandi tørvur á at fáa økta játtan til at seta tilboðið í verk um ókeypis hpv-koppseting til dreingir, sum hava fyllt 12 ár. Meirútreiðslan er mett til 160 tús. kr. í 2019, um tilboðið verður sett í verk.

11.20.2.02. Heilsutrygd

Spurningur: Heilsutrygd er farin undir menningarætlan fyri kommunulæknaskipanina. Hvussu verður vaktarskipanin skipað? Er eingin móguleiki fyri at rationalisera í skipanini viðvíkjandi Heilsutrygd? Játtanin í 2019 verður 8,8 mió.

Svar:

Við støði í samgonguskjalinum er landsstýriskvinnan farin undir eina nýskipan av primera heilsugeiranum, herundir kommunulæknaskipanini.

Um vaktarskipanina kann verða greitt soleiðis frá, at hon er skipað við einum vaktleiðara, sum hevur ábyrgdina av at skipa fyri vaktunum og til at hava eftirlit við, at vaktarskipanin er mannað við skikkaðum læknum. Tað er Kommunulæknafelag Føroya, sum lýsir og setur starvið.

Trupult hevur verið at fingið sett vaktleiðarastarvið, og hevur nevndin í Kommunulæknafelagnum tikið sær av vaktleiðaraarbeiðinum seinastu tíðina. Í mun til vaktarskipanina, eru Føroyar býttar í 3 øki. Suðuroy, Sandoy og Norðurøkið. Allar aðrar tíðir enn gerandisdagar kl. 08:00 til 16:00 er vaktarskipanin (1870) virkin. Ein koyrivakt er í Suðuroy og ein Sandoy. Í Norðurøkinum eru tvær koyrivaktir í dagtímunum og ein um náttina.

Øll skipanin hevur eina felags visitatión (allir borgarar í Føroyum skulu ringja til 1870), har ein kommunulækni er á vakt (situr á Landssjúkrah). Visitatiónslæknin kann ávísa fólk til Klaksvíkar sjúkrahús og til Suðuroyar sjúkrahús ávísa tíðir av degnum, umframt at hann kann biðja borgaran koma til læknavaktina á Landssjúkrahúsinum. Harafturat kann hann aktivera koyrivaktirnar í ymisku økjum, um tað er tørvur á, at ein borgari verður sæddur av lækna heima.

Ætlanin var, at allar viðtalur í Føroyum taka sín javnbjóðis part av vaktarbyrðuni uttan mun til, um talan er um fastsettan kommunulækna ella kommunulæknaavloysara. Hóast ætlanina um, at allir kommunulækna taka javnbjóðis lut í vaktini, hevur tað verið trupult at fáa hetta praktiserað.

Omanfyrinevndu viðurskifti eru skipað sambært sáttmálum og avtalum á økinum, og mugu samráðingar til, fyri at vaktarskipanin verður broytt. Eitt nú um kommunulæknaamskipanin eisini skal taka á seg ábyrgdina sum vaktleiðari.

Spurningur: Er eingin móguleiki fyri at rationalisera í skipanini viðv. Heilsutrygd? Játtanin í 2019 verður 8,8 mió. kr.

Svar:

Heilsutrygd varð sett á stovn 1. januar 2010. Tá vóru teir 11 sjúkrakassarnir í Føroyum niðurlagdir, og tænastrnar, sum teir høvdu umsitið, vórðu lagdar til Heilsutrygd at umsita.

Síðani eru fleiri tænastr afturat lagdar til Heilsutrygd at umsita. Í apríl 2010 vórðu hjálparráð eisini lögð til Heilsutrygd at umsita. Í oktober 2013 varð kommunulæknaskipanin, sum áður varð umsitin av Heilsumálaráðnum, flutt undir virkisøkið hjá Heilsutrygd. Um somu tíð í 2013 vórðu fyriryrgjandi tænastr sum koppsetingar, upplýsing um gitnaðarfyriryrging, heilsukanningar av barnakonum og læknakanningar av børnum eisini fluttar frá

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Heilsumálaráðnum til Heilsutrygd at fyrisita. Í 2014 varð tænasta við kliniskum diætistum, nevnd Økisheilsuskipanin, sett á stovn og lögð til Heilsutrygd at fyrisita. Gigni, sum áður var ein sjálvstøðugur stovnur innan heilsufrøði til børn og ung, varð lagdur til Heilsutrygd at fyrisita í 2017.

Í 2012 var raktrarjáttanin til Heilsutrygd 7.747 tús. kr., og í 2017 var játtanin 7.371 tús. kr. Játtanin er í hesum tíðarskeiðinum tískil skorin við 376 tús. kr. Hetta gjørdi, at eitt starvsfólk færri var í starvi í 2017. Hetta hóast Kommunulæknaskipanin, fyribýrgjandi tænastr, og Økisheilsuskipanin eru lagdar til Heilsutrygd at fyrisita í hesum tíðarskeiðinum. Umframt hetta, hevur Heilsutrygd eisini í 2016 fingið ábyrgd av at avgreiða allar lönir í teimum skipanum, sum tey umsita og er kostnaðurin um 200 tús.kr.

Tá Gigni varð flutt til Heilsutrygd at fyrisita, varð játtan til trý hálv tíðarstørv flutt frá Gigni til Heilsutrygd í 2018. Hesi starvsfólkini, sum áður vóru lønt í Gigni, verða nú lønt av Heilsutrygd, og uppgáurnar, sum tey loystu í Gigni, verða nú loystar í Heilsutrygd. Hetta umframt, at aðrar fyrisitingarligar uppgávur, sum áður vórðu loystar í Gigni, nú vera loystar í Heilsutrygd, uttan at játtanin í Heilsutrygd er hækkað av hesum.

Nógv tann størsti parturin av útreiðslunum hjá Heilsutrygd, fer til lönir og aðrar, mest sum fastar, útreiðslur. Her kann m.a. nevast innkrevning av heilsutrygdargjaldi til TAKS, KT-útreiðslur til Landsnet o.a., útreiðslur vegna lønaravgreiðslur til lønarkontór hjá KS o.t.

Tað er í lötuni ikki rúm fyri t.d. menning av avrokningarskipanum, uppraðfesting av eftirliti, arbeiði við kt-trygd o.ø.

Heilsutrygd hevur fyrr gjørt vart við, at teirra ynski er, at játtanin verður hækkað við 600 tús. kr. til eitt nýtt starvsfólk, umframt 400 tús. kr. til annan rakstur, m.a. menning av skipanum.

Í sambandi við menningarætlanina fyri kommunulæknaskipanina, er royndarverkætlan sett í verk við einum kommunulækna, sum virkar sum kommunulæknasamskipari. Hetta er ikki ein samskipari, sum rúmast innan vanligu játtanina hjá Heilsutrygd, og tí er eisini umráðandi, at 200 tús. kr. verða settar av til hendan í játtanini fyri 2019.

Heilsutrygd metir, at tørvur er á einum kommunulæknasamskipara, og sær møguleikar í einum slíkum. Her verður m.a. hugsað um, at samskipa arbeiðið betur í primera heilsugeiranum, umframt annað eisini.

11.20.2.03. Heilsutrygdarveitingar.

Spurningur: Sambært lógini eru fyra høvuðsøki, sum almenna heilsutrygdin figgjar ella veitir ískoyti til. eru ætlanir um, at sálarheilsa skal verða fevnd av heilsutrygd eisini? Um so er, hvussu hugsar landsstýrismaðurin, at hetta kundi verið skipað og figgjað?

Svar:

Sambært grein 8, stk. 2, í lógini um almenna heilsutrygd verður 40% í ískoyti veitt til gjald fyri nakrar ávísar viðgerðir hjá sálarfrøðingi eftir ávísing frá lækna.

Ískoyti til sálarviðgerð verður veitt sambært sáttmála millum Føroyskar Sálarfrøðingar og Heilsumálaráðið. Sáttmálin fevnir um ta sálarviðgerð, sum er ásett í [KUNNGERÐ NR. 150 FRÁ 6. DESEMBER 2011 UM FÍGGJARLIGT ÍSKOYTI TIL SÁLARFRØÐILIGA VIÐGERÐ HJÁ PRIVATSTARVANDI SÁLARFRØÐINGI](#)

Ítøkiliga merkir hetta, at Heilsutrygd veitir ískoyti til viðgerð hjá privatstarvandi sálarfrøðingi undir nøkrum nærri settum treytum í kunngerðini, til: Ráns-, harðskaps- og neyðtøkuoffur. Ferðslu- og vanlukkuoffur. Avvarðandi til álvarsliga sálarliga sjúk fólk. Fólk, rakt av álvarsligari avlemjandi sjúku. Avvarðandi til fólk, sum eru rakt av álvarsligari avlemjandi sjúku. Avvarðandi við andlát. Fólk, sum hava roynt sjálmorð og/ella hótt við sjálmorði. Kvinnur, sum hava fingið framt fosturtøku eftir 12. viku. Harumframt til fólk, sum hava verið fyri kynsligum ágangi, áðrenn tey fyltu 18 ár.

Í heildarætlan fyri sálarliga heilsu í Føroyum, ið varð handað landsstýriskvinnuni við heilsu- og innlendism állum 10. oktober 2018 stendur um júst hetta: *“Tað er nógv at hava í huga, áðrenn ein slík skipan verður roynd í Føroyum. Hvørjar málbólkar skal átakið fevna um, hvussu skulu fólk útgreinast og ávísast til sálarfrøðiliga viðgerð, hvat eru førleikakrøvini til tey, ið fremja sálarfrøðiliga viðgerðina, og hvussu verður átakið góðskutryggjað. Nøkur lond avmarkað átakið til lætt til moderat tunglyndi og angist, onnur taka sálarfrøðiliga viðgerð fyri strongd, svøntrupulleikar og t.d. pínu við eisini, meðan onnur hava avmarkað málbólkin til persónar í arbeiðsføra aldrinum, 18-67 ár.*

Gjøgnumgangandi fyri royndirnar hjá øllum londunum er, at ov lág førleikakrøv elva til verri úrslit. Eitt nú er ein av høvuðsniðurstøðunum í miseydnaðu byrjanini í Svøríki, at alt ov nógvir viðgerarar ikki vóru skikkaðir. Felags fyri tær verkætlanir, sum hava eydnast væl er, at tær hava havt eina sterka og miðsavnaða góðskustýring

Allir hesir spurningar eiga at verða viðgjørdir neyvt, áðrenn ein slík skipan verður sett í verk. Í Kapittul 7 er tilmæli um at skipa eitt Råd fyri fremjan av sálarheilsuni í Føroyum. Arbeiðsbólkurin metir, at nýskipaða Ráðið eigur at koma við einari tilráðingum um hvussu skipanin við ókeypis sálarfrøðiligari viðgerð kann setast í verk.”

11.20.2.04. Kommunulæknaskipanin

Spurningur: Kommunulæknaskipanin er ótíðarhóskandi, sigur landsstýrismaðurin. Hvørjar fyrisitingarligar og fíggarligar broytingar í skipanini verður hugsað um í hesum sambandi?

Svar: Verandi kommunulæknaskipan er umleið 100 ára gomul, og bert smávegis tillagingar eru gjørdar í henni hesi árin. Bygnaðarlaga er økið býtt millum land og kommunur, og kommunulæknaviðtalurnar eru skipaðar sum einstaklingaviðtalur. Hesin bygnaðurin hevur við sær, at tað ber ikki til at fáa eitt samantvinnað heilsuverk.

Av søguligum ávum hevur uppgávu- og ábyrgdarbýtið í kommunulæknaskipanini verið býtt millum land og kommunur. Tað er óheppið við einum tvíbýttum uppgávu- og ábyrgdarbýti. Arbeitt verður tí við at gera eina einfaldari og smidlingari skipan, har tað verður ein ábyrgdarhavari í kommunulæknaskipanini, t.v.s. landið. Ítøkiliga merkir hetta, at landið yvirtekur uppgávnar og skyldurnar, sum kommunurnar hava í verandi skipan.

Ætlanin er at skipa landið í størri og færri heilsuøkir við hvør sínum heilsudepli/heilsudeplum. Ætlanin er, at allar tær kanningar og viðgerðir, sum kunnu fara fram uttanfyri sjúkrahúsini, skulu fara fram í heilsudeplunum. Í heilsudeplunum fara at starvast viðkomandi heilsustarvsfólk. Hesin parturin av heilsuverkinum skal so uppraðfestast munandi til tess at klára at røkja nýggju uppgávnar. Við at flyta viðgerðir úr sjúkrahúsverkinum til heilsudeplar í nærumhvørvinum hjá borgarunum, fer at bera til at tálma útreiðsluvøksturin í sjúkrahúsverkinum.

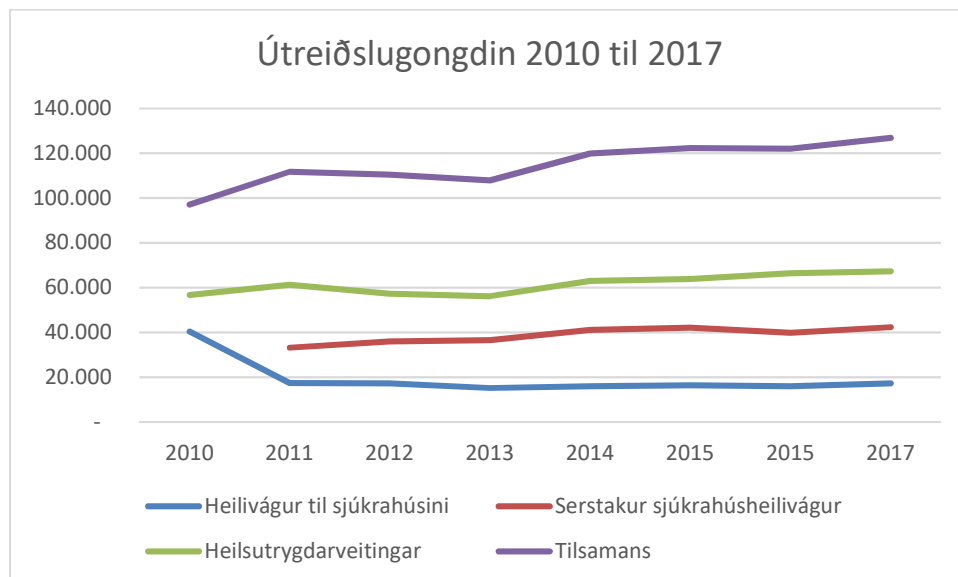
Við at samantvinna teir ymsu partarnar í heilsuverkinum, kann fáast eitt heilsuverk, har tænanastan til borgaran verður í miðdeplinum, samstundis sum avmarkaða starvsfólka- og fíggjarliga tilfeingið í heilsuverkinum verður gagnnýtt skilabetri, enn móguleiki er fyri undir verandi skipan.

11.20.2.08 Apoteksverkið.

Spurningur: Kunnu vit fá eina frágreiðing um útreiðslugongdina viðvíkjandi heilivági – og heldur landsstýrismaðurin, at tey sosialpolitisku atlitini eru tey røttu í sambandi við tilskotsskipan okkara?

Svar 1 um útreiðslugongd av heilivági:

Samlaðu útreiðslurnar til heilivág innan heilsuøkið hava verið vaksandi seinastu árinum, við nøkrum fáum undantøkum. Myndin niðanfyri vísir gongdina frá 2010 til 2017 í útreiðslum til heilivág til sjúkrahúsini, serstakan sjúkrahúsheilivág og heilivág, sum er fevndur av heilsutrygdarveitingum.

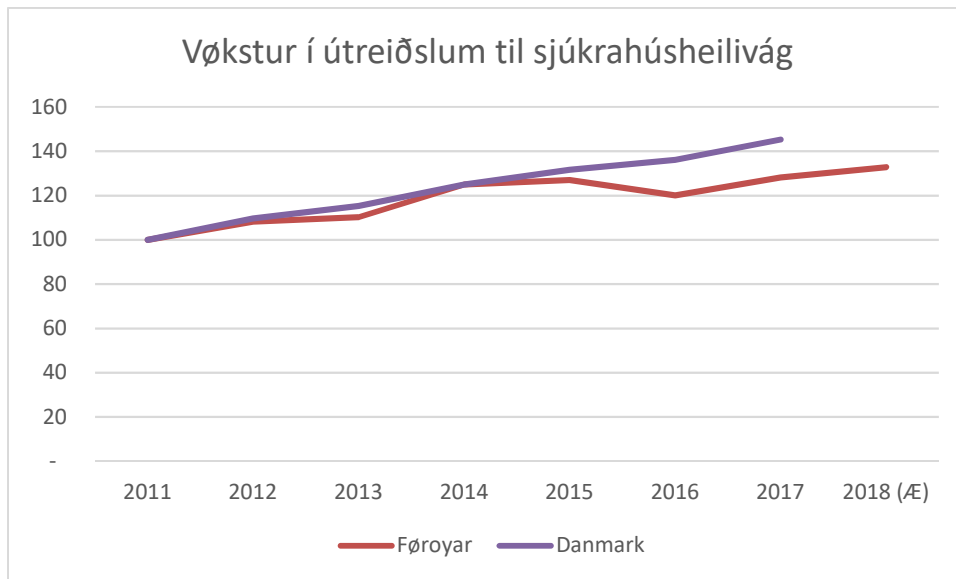

Fyri serstakan sjúkrahúsheilivág eru ábendingar um ein lutfalsliga stóran vøkstur í útreiðslunum næstu árinum.

Í øðrum londum liggur útreiðsluvøksturinn á 5 – 10% vøkstur um árið. Samanbera vit útreiðsluvøksturinn í Føroyum og Danmark seinastu árinum, hevur vøksturinn í Danmark verið eitt sindur hægri enn í Føroyum.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Frá 2015 til 2016 lækkaðu útreiðslurnar til sjúkrahúsheilivág í Føroyum. Hetta varð í høvuðsheitum orsakað av, at avtala varð gjørd við AMGROS (felagskapur, sum ger prísavtalur um keyp av sjúkrahúsheilivági vegna allar regiúnirnar í Danmark). Avtalan hevði við sær stórar lækkingar í prísinum á sjúkrahúsheilivági. Harumframt vóru eisini nøkur patentir, sum gingu út, og í ávísum førum var møguligt at skifta til bíligari heilivág.

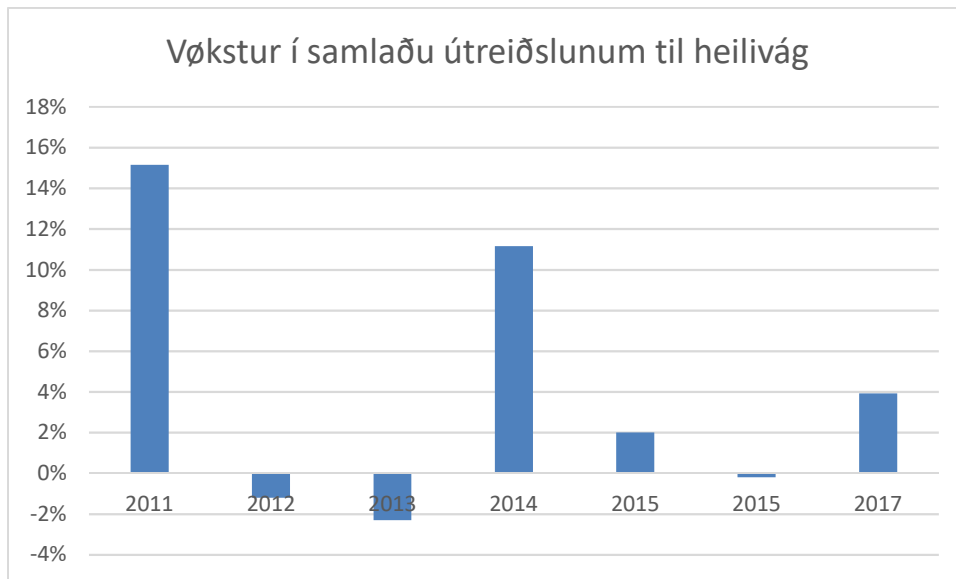
Seinastu útreiðslumetingarnar, gjørdar í heyst, um útreiðslur til serstakan sjúkrahúsheilivág góðu ábendingar um ein vøkstur á umleið 16% frá 2018 til 2019. Møguliga eitt sindur minni, um hædd verður tikin fyri at okkurt patent gongur út. Men hinvegin eru eisini ábendingar um nýggjar viðgerðarhættir (t.d. selluviðgerð).

Aftaná at hesar metingar vórðu gjørdar, hevur sjúkrahúsverkið boðað frá væntaðum meirútreiðslum til heilivágin Orkambi til viðgerð fyri cystiska fibrosu.

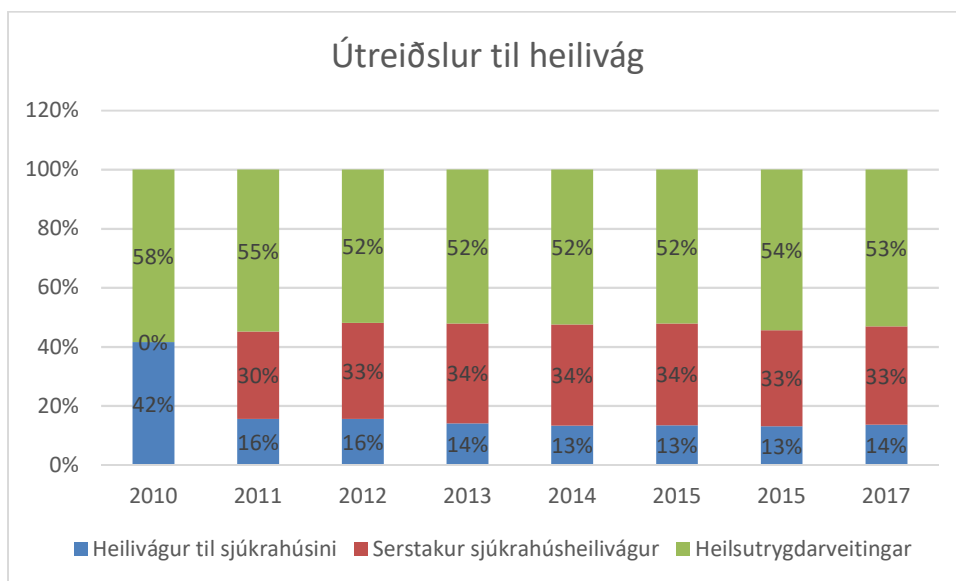
Talan er um sjúklingar, sum verða settir í viðgerð í Danmark. Enn er ikki greitt, hvussu nógvir av føroysku sjúklingunum eru eignaðir til viðgerðina, men væntast kann, at tørvur er á umleið 10 mió. kr. árliga til hendan heilivág.

Í myndini niðanfyri sæst, hvussu útreiðslurnar eru broyttar í prosentum hvørt ár síðan 2010

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Á myndini niðanfyri sæst prosentbýtið av útreiðslum til heilivág til sjúkrahúsini, serstakan sjúkrahúsheilivág og heilsutrygdarveitingar.

Svar 2 til um landsstýrismaðurin heldur, at tey sosialpolitisku atlitini eru tey røttu í sambandi við tilskotsskipan okkara?

Skipanin við Heilsutrygd er ein samhaldsføst tryggingarskipan.

Í Heilsutrygdarlógini stendur í § 24, at: ”Øll, sum hava fylt 18 ár og sum eru fevnd av hesi lóg, gjalda 175 kr. um mánaðin, umframt 0,60% av skattskyldugu inntøku sínari til Heilsutrygd”.

Sosialpolitisk atlit eru tikin í sambandi við gjaldið til Heilsutrygd, soleiðis at tey sum hava høga inntøku, gjalda lutfalsliga meiri soleiðis, at gjaldið um mánaðir t.d. er: 295 kr., 415 kr. ella 535 kr. fyri tey, sum hava ávikavist: 20 tús., kr. 40 tús. ella kr. 60 tús. kr. í inntøku um mánaðin.

Greinin í heilsutrygdarlógini um tilskot til heilivág er orðað soleiðis:

§ 18. Støddin á tilskotum er ásett eftir tilskotsprísunum sambært § 21 til heilivág v.m., sum veittur verður sambært §§ 13- 17, og sum viðkomandi persónur hevur keypt innan fyri eitt ár frá fyrsta keypi. Eitt nýtt tíðarskeið byrjar, tá viðkomandi persónur aftur keypir tilskotsheimilaðan heilivág, eftir at gamla tíðarskeiðið er farið.

Stk. 2. eru útreiðslurnar innan fyri eitt ár undir 500 kr., verður einki tilskot veitt

Stk. 3. eru útreiðslurnar innan fyri eitt ár yvir 500 kr., er tilskotið:

- 1) 40% av tí partinum av útreiðslunum, sum er yvir 500 kr. og upp til 1.000 kr.,
- 2) 60% av tí partinum av útreiðslunum, sum er oman fyri 1.000 kr. og upp til 2.000 kr.,
- 3) 75% av tí partinum av útreiðslunum, sum er oman fyri 2.000 kr. og upp til 5.300 kr.
- 4) 100% av tí partinum av útreiðslunum, sum fer upp um 5.300 kr.
- 5) 100% av tí partinum, sum fer upp um 2.380 kr. fyri fyrítíðarpensjónistar og persónar, sum eru fylltir 67 ár.

Stk. 4. Børn og ung, yngri enn 18 ár, gjalda ikki egingjald.

Stk. 5. Um ein persónur fyllir 18 ella 67 ár, ella gerst fyrítíðarpensjónistur í tíðarskeiðinum, verður tilskotið roknað eftir stk. 2 og 3 fram til tíðarskeiðið endar.

Stk. 6. 1. januar á hvørjum ári verða upphæddirnar í stk. 2 og 3 prístalsviðgjørðar í kunngerð.

11.20.2.11. Ílegusavnið, FarGen

Spurningur: Kunnu vit fáa eina frágreiðing um FarGen? Nær kann mann vænta, at genomdátubankin verður tøkur, so at tað ber til at genomgranska í føroyska fólkinum frameftir?

Svar:

Í stuttum kann verða greitt soleiðis frá um verandi støðu hjá FarGen:

- 2000 føroyingar hava teknað seg til FarGen
- 1532 føroyingar luttaka virkið í FarGen, t.v.s., at teir hava latið blóðroynd
- 300 blóðroyndir eru sekventeraðar og tøkur í dátugrunninum til gransking
- 4 granskingarverkætlanir eru í gongd
- Fyrstu úrslitini eru send í grein til eitt vísindaligt tíðarrit

FarGen-verkætlanin hjá Ílegusavninum

Ætlanin við FarGen-verkætlanini er at gera ein dátugrunn við talgildum dátum um arvaeginleikar (genom) føroyinga. Dátugrunnurin er ein fortreyt fyri gransking í føroyskum

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

ílegum, og kunnu úrslitini frá slíkari gransking vera við til at menna granskingarumhvørvið og betra um móguleikarnar fyri at fyrirbyggja og viðgera sjúku.

FarGen-granskingarpallurin

Í september 2016 lat FarGen upp fyri tilmeldingum. Síðani tá hava áleið 2000 føroyingar teknað seg til verkætlanina og 1532 hava latið blóðroynd. Flestu luttakarar upplýsa, at fremstu grundgevingarnar fyri at luttaka í FarGen eru: “At menna granskingarførleikar í Føroyum“ og “At luttaka í gransking, fyri at hjálpa øðrum”. Tað, at “FarGen er ein føroysk verkætlan“, hevur eisini stóran týðning fyri luttakararnar.

Blóðroyndirnar hjá luttakarunum verða í lötuni lisnar, harav verða umleið 500 lidnar í ár. Kostnaðurin fyri at lesa blóðroyndina hjá einum persóni er uml. 6.000 kr., tískil verða írestandi blóðroyndirnar lisnar, tá figging er tøk. Arbeitt verður áhaldandi við at fáa figging til vega úr grunnum og aðrastaðni. Mett verður, út frá altjóða ráðum, at minst 3000 fólk skulu verða lisiin í genomdátugrunninum fyri, at grunnurin skal verða hóskandi í stódd.

Longu nú verður tó arbeitt við at viðgera ílegudátur. Tríggjar granskingarverkætlanir, sum eru knýttar at FarGen, eru í gongd: Ein innan bróstkrabba (HBOC), ein í ADHD og ein í tarmsjúkum (IBD). Verkætlanirnar, ið her verður víst til, eru vegna fólk, sum eru ”lisiin“, tí tey hava eina sjúku sum ger, at tey eru boðin við til serliga verkætlan um ta sjúkuna. Hetta eru alt verkætlanir, sum verða gjørdar sum samstørv millum føroyskar og útlenskar granskarar og granskingarstovnar. Nevnst kann eisini, at fyrstu úrslitini frá FarGen-verkætlanini eru send vísindarligum tíðarriti. Harumframt er ein PhD-verkætlan í gongd, sum arbeidir við tilvísingargenominum, sum kann vísa á, hvørjir arvaeginleikar eru serliga at síggja í Føroyum. Føroyska tilvísingargenomið er týðningarmesta amboðið í sambandi við framtíðar ílegugransking í Føroyum. Í sambandi við hetta, eru fimm B.Sc.-verkætlanir, sum lesandi á Náttúruvísindadeildini fara at arbeiða við, umframt at ein lesandi á Sögu- og samfelagsdeildini hevur arbeitt við FarGen-dátum.

FarGen verður partur av nýggja samskiftispallinum, Talgildu Føroyar. Hetta fer at betra um samskiftismóguleikarnar millum luttakararnar og Ílegusavnið og gevur móguleika fyri, at luttakararnir kunnu hava ein meira virknan leiklut.

FarGen framtíð

FarGen arbeidir nú við at víðka verkætlanina – bæði við luttakaratali og útbygdum dátugrundarlagi. Umframt figging, krevur hetta m.a. loyvi frá Vísindasiðseminevndini. Ætlanin er at økja luttakaratalið til 3000 og samstundis útbyggja dátugrundarlagið til umframt ílegudátur eisini at fevna um heilsudátur so sum blóðtrýst og blóðsukur. Hetta gevur góðar móguleikar fyri at kanna sambond millum ílegur og umhvørvi og styrkir tí um FarGen-dátugrunnin. Granskarar frá Fróðskaparsetrinum og læknar frá Landssjúkrahúsinum eru við til at lyfta hesa uppgávuna saman við Ílegusavninum (FarGen).

11.20.3. Sjúkrahúsverkið v.m.

Spurningur: Yvirskipað vilja vit fegin spyrja, hvussu felags leiðslan fyri tey 3 sjúkrahúsini virkar – og um tað hevur havt eina rationaliserandi og góðskumennandi effekt? Tað hevur verið víst á, at yvirskotskapasitetur verður ikki fullnýttur á teimum trimum sjúkrahúsunum. Er tað framvegis so? Ella verður orkan fullnýtt?

Svar:

Sjúkrahúsini hava síðani. 1. januar 2018 skipað seg í eina felags leiðslu, og eru tilhoyrandi broytingar spakuliga byrjaðar at virka. Tað er eingin loyna, at bygnaðarbroytingar taka tíð, og fyrsta tíðin ber meira bráð av “at sáa enn at heysta”, sum natúrligt er. Sjúkrahúsini eru farin í eina skipaða tilgongd fyri at samansjóða, og eru bæði gjord felags samstarvsnevndir og felags leiðslufora. Endamálið má verða, at fáa sum mest burtúr samlaðu játtanini til sjúkrahúsverkið. Sjúkrahúsverkið er í holt við at fáa felags visitatióin innan ávís økir, eins og onkur serlækni arbeiðir uppá tvørs av sjúkrahúsunum. So onkrar rationaliseringar eru framdar og aðrar liggja fyri framman.

Viðvíkjandi góðskumennandi átøkum, so eru øll sjúkrahúsini góðkend (DDKM), og arbeið verður hvønn dag við at betra um góðskuna. Harafturat er dygdarráð endurstovnað upp á tvørs av teimum trimum sjúkrahúsunum í sjúkrahúsverkinum.

Viðvíkjandi yvirskotskapasiteti, so eru ávís samstarv sjúkrahúsini ímillum, her kann nevast endurvenjing, skurðviðgerðir, apopleksi, v.fl. Tó kann enn meira gerast, men tað tekur tíð at byggja upp samstørv, eins og fyrrnevndu bygnaðarbroytingar taka tíð.

11.20.3.04. Landssjúkrahúsið, 20. Vanligt virksemi:

Spurningur: Løgtingsins umboðsmaður hevur víst á, at viðurskifti eru á psykiatriska depilinum, sum vit eiga at bøta um. Hvussu gongur við tí? Er rúm fyri neyðugum ábótum innan verandi játtan?

Svar:

Løgtingsins umboðsmaður kom í juni við frágreiðing um umstøðurnar hjá børnum, sum verða innløgð á Psykiatriska depilin á Landssjúkrahúsinum. Í frágreiðingini kemur Umboðsmaðurin við tilsamans 11 tilmælum, og hevur Landssjúkrahúsið longu tikið fleiri av hesum til eftirtektar og gjørt tillagingar. Millum mest umfatandi tilmælunum var, at børn ikki skulu verða innløgð saman við vaksnum, og at atlit eigur at verða tikið at serligu umstøðunum hjá teimum børnum, sum verða innløgð á Psykiatriska depilin.

Hesin spurningur varð eisini viðgjørdur av arbeiðsbólkinum, sum fyri stuttum handaði landsstýrisskivunni Heildarætlan fyri sálarliga heilsu í Føroyum. Arbeiðsbólkurin mælir til, at sum frá líður eigur at verða umhugsað, um barna- og ungdómsdeildin á Landssjúkrahúsinum ikki eisini eigur at fevna um børn og ung, sum eru innløgð við sálarligum avbjóðingum. Hetta krevur, at starvsfólk og færligar frá eitt nú barna- og ungdómspsykiatriini skulu knýtast at barnadeildini, sum ikki eru í dag. Í 2021 flyta bæði Psykiatrisk depilin og barna- og ungdómsdeildin á Landssjúkrahúsinum í nýggja H-bygningin, og metir arbeiðsbólkurin, at tað hevði verið hóskaði, at barna- og ungdómsdeildin eisini kom at fevna um sálarligar sjúkur.

Samstundis eigur at verða gjørt neyvt samstarv við aðrar stovnar, t.d. nýggja barnaheimið, sum landsstýrisskivinnan í almannamálum hevur ætlanir um, soleiðis at psykiatriskur

fakkunnleiki verður knýttur at, so tað í minni mun enn áður verður neyðugt at innleggja børn- og ung á sjúkrahús.

Arbeidsbólkurin mælir tó eins og Løgtingsins umboðsmaður til, at gjørdar verða tillagingar beinanvegin, soleiðis at sleppast kann undan, at børn eru innløgð saman við vaksnu. Viðvíkjandi hesum greiðir Landssjúkrahúsið frá, at tað longu verður arbeitt við at fyrireika eina loysn, sum kann liva upp til tilmælið frá Løgtingsins umboðsmanni. Í fjør samtykti løgtingið at seta á stovn eitt ambulans dagtilboð til børn, sum í størstan mun skuldi fyribyrja, at børn verða innløgð. Málið er, at børn ikki skulu verða innløgð saman við vaksnum. Í figgjarlógarruppskotinum nú, verður lagt upp fyri at viðka dagtilboðið, men tað er trupult at siga, hvussu langt tað røkkur. Hetta hongur saman við, hvussu stórir viðgerðartørvurin verður og figgjarligu karmarnar.

Tá psykiatriin flytur í nýggj hølir, um eini tvey ár, verða hesar avbjóðingar loystar.

11.20.3.04. Landssjúkrahúsið, 22. Serviðgerð uttanlands:

Spurningur: Uttanlandstænastan. Fíggjarnevndin vil fegin fáa eina frágreiðing um, hvussu ætlanin er at stýra uttanlandstænastuni – og serviðgerðini uttanlands frameftir – og um játtanin fer at halda. Eru neyðugar framskrivingar gjørdar?

Sagt verður, at virkseimið serviðgerð uttanlands má tillagast. Vit vilja fegin hava eina frágreiðing um, hvat tað merkir. (Síðu 214) Kunnu vit fáa eina frágreiðing um gongdina innan serviðgerð uttanlands? (Útreiðslugongd - stýring og framskriving). Hvat merkir tað, at játtanin má tillagast?

Svar:

Serviðgerð uttanlands er sera trupul at stýra figgjarliga, og verður greitt frá nøkrum av avbjóðingunum her.

Tá ið ein sjúklingur verður ávístur (visiteraður) til viðgerð til eitt sjúkrahús uttanlands, t.d. Región H, verður ein kautión skrivað, sum veitur trygd fyri gjaldi av viðgerðini á einum centri á t.d. Ríkinum. Hvørjar viðgerðir sjúklingurin fær, er ikki altíð greitt, fyrrenn rokningin fyri viðgerðina kemur. Her er eitt sera stórt spennu í millum, hvat ymiskar viðgerðir kosta. Í stýringini roynir Uttanlandstænastan, tá sjúklingar verða ávístir til serviðgerð uttanlands, at bólka hesar eftir, hvussu kostnaðarmiklar viðgerðir roknað verður við, at tann einstaki væntandi fær. Sjúkrahúsverkið ger mánaðarluga eina rapport, har vit meta um gongdina higartil í árinum. Hendan meting byggir m.a. á tal av ferðandi, tal av P-tølum, yvirnáttingar á sjúklingahotellinum v.m. og til seinast og ikki minst fylgir Sjúkrahúsverkið neyvt við, at rokningarnar, sum vit gjalda, hava rættan kostnað (DRG-takst).

Harafturat eigur enn meira dentur at verða lagdur á at fremja fleiri viðgerðir í sjúkrahúsverkinum í Føroyum, har hetta er skynsamt bæði fakliga og figgjarliga.

Tað er altíð ein ávís óvissa í mun til hesa játtan. Hinvegin so hava avbjóðingarnar í ár verið, at avrokningin frá Región H er sera mangulfull, eins og fleiri avrokningar mangla fyri 2017. Tað hava tó verið avmarkingar settar í verk frá mai til oktober í 2018, sum hava avmarkað vøksturin.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Landsstýriskvinnan fer at taka spurningin um manglandi avrokningar upp við Regiðnsformannin í Region Hovedstaden, og er fundur avtalaður í desember 2018.

Játtanin til virkseml útlanlands var samlað netto 121,8 mió. kr. við ársbyrjan í 2018. Játtanin varð síðani framskrivað við 7 mió. kr. í figgjarnevndarskjali, og síðani við 4 mió. kr. í eykajáttan september 2018. Samlaða játtanin til serviðgerð útlanlands í 2018 er sostatt nú 132,8 mió. kr.

Í 2019 stendur játtanin at verða 131,1 mió. kr., eykajáttanin í september í 2018, sum var 4 mió. kr. er ikki framskrivað. Sum sagt er ivasamt, um tað fer at rækka til játtanarnýtluna í 2019.

Spurningur: Sagt verður, at barnapsykiatriin verður raðfest við 400 tús. kr. og sálarfrøðilig eind við 200 tús. kr. Ljóðar áhugavert – men hvussu er henda raðfesting hugsað at virka?

Svar:

Viðvíkjandi teimum 400 tús. kr. til barna- og ungdómspsykiatri, so er ætlanin at leggja hesar pengar afturat tí milliúnini, sum varð veitt í 2018 til dagtilboð til børn og ung. Hetta er so smátt byrjað í 2018, og gevur móguleika til at seta fólk afturat komandi ár. Tað er ætlanin. Dagtilboðið er ikki fult útbyggt, og tað verður ment nú við, at játtan verður veitt. Góðir móguleikar eru at víðka tilboðið enn meiri við eini hægri raðfesting. Hesi viðurskifti eru eisini viðgjørð omanfyri.

Viðvíkjandi teimum 200 tús. kr. til sálarfrøðiliga eind, so sipar hetta til eitt av tilmælunum í menningarætlanini fyri sjúkrahúsverkið, har sagt verður:

“Harumframt er tað komið fram í serfrøðingabólkinum, at tað er tørvur á at seta eina sálarfrøðiliga eind á stovn á Landssjúkrahúsinum, sum kann veita heilsu-, kreppu- og neurosálarfrøði. Eindin skal vera tvørgangandi og skal veita tænastur til bæði somatiskar og psykiatriskar sjúklingar umframt til sjúkrahúsini í Klaksvík og í Suðuroy eftir tørvi. Eindin eigur at verða staðsett innan tað somatiska økið – t.d. á Medisinska depli.” Kostnaðarmetingin er 850 tús. kr. at byrja við. Endamálið við hesum 200 tús. kr. er at fyrireika og at byrja sálarfrøðiligu eindina í 2019.

11.20.3.06. Medicoteknisk tól

Spurningur: Játtanin er lækkað í 2019. Er tað forsvarligt? Hvørjar íløgur eru ætlaðar í teymisku sjúkrahúsini?

Svar: Nógv tey seinastu árin hava 9 mió. kr. verið í játtan til endamálið. Í 2018 er játtanin tó 13 mió. kr., og í 2019 er játtanin sett aftur til 9 mió. kr.

Afturat vanligu tólaútbúnaðinum eru tað nakrar figgjarligar avbjóðingar frameftir, serliga við tólum í G-bygninginum og til røntgentól. Víst er á, at sjúkrahúsverkið við verandi játtan ikki hevur móguleika fyri at útskifta medicoteknisku tólini nóg skjótt. Sjúkrahúsverkið metir, at játtanin eigur minst at vera 13 mió. kr. um árið fyri at vera á einum nøktandi støði til útskipting og dagføring av smærri tólum. (Tá størri útskiptingar skulu gerast, so sum MR- og CT-skannari, má serstøk játtan fáast til vega). Tað er enn ikki avgjørt, hvørjar íløgur verða gjørðar á teimum trimum sjúkrahúsunum komandi ár. Tørvur er á at útskifta røngtenútgerðina á Suðuroyar Sjúkrahúsi komandi ár.

Samanumtikið verður hildið, at tað er ein góð skipan at hava Medicoteknisk tól á einari serstakari høvuðskontu, sum tryggjar, at tólaútbúnaðurin verður raðfestur og endurnýggjaður. Øll játtanin verður altíð brúkt, og eru tað altíð nøkur tól, ið mugu bíða at verða keypt.

11.20.3.08. Landssjúkrahúsið, útbygging (løgujáttan)

Spurningur: Hvør útreiðsluprofilur hevði verið tann rætti hjá Landssjúkrahúsinum, útbygging?

Svar: Vegna sera góða framgongd í rá-húsa arbeiðstøkuni fram til mars 2018, vóru greið tekin um, at við somu framgongd kom verkætlanin at mangla pening í 2018. Av tí, at tað er sami arbeiðstakari, ið hevur tvær arbeiðstøkur, rá-húsið og innilokingina av bygninginum, bleiv ein figgjarlig framrokning/meting gjørd, ið vísti, at tørvur var á 20 mió. kr., um bygt bleiv við somu framgongd restina av árinum. Tað hevur síðani víst seg at verða trupult at halda somu framgongd á innlokingini, og tí hevur hetta havt við sær, at tørvur hóast alt ikki er á teimum 20 mió. kr. í 2018. Byggiútreiðslurnar í 2018 samsvara sostatt við játtanina.

Í mun til umbidnu játtanina í 2019, kann vísast á, at partar av byggingini hava verið í jalgari tilgongd, og um sama tilgongd verður fyri alt árið 2019, verður møguliga tørvur á hægri játtan. Trupult er at meta um hetta verður so, og verður fylgt við í gongdini. Um neyðugt kann landsstýriskvinnan taka málið upp aftur, tá ið komið er nakað áleiðis í figgjarárinum 2019.

11.20.3.10 Klaksvíkar sjúkrahús (rakstrarjáttan)

11.20.3.15 Suðuroyar sjúkrahús (rakstrarjáttan)

Spurningur: Nógv hevur verið tosað um endurvenjing og rehabilitering í Føroyum, og at vit ikki eru nóg dugnalig til hetta. Bæði á Klaksvíkar Sjúkrahúsi og á Suðuroyar Sjúkrahúsi verður farið undir at veita serligar tænastur innan hetta øki. Hvussu samsvarar tað við eina samlaða føroyska rehabiliteringsætlan?

Svar: Tað eru nógv dugnalig starvsfólk til endurvenjing, bæði í sjúkrahúsum, í kommunum, í almannaverkinum og í privatu vinnuni, ið gera eitt gott arbeiði.

Í tilmælinum um samskipaða endurvenjing frá juni 2016 og í Menningarætlanini fyri sjúkrahúsverkið frá juni 2016, verður mælt til at uppraðfesta endurvenjingina við at seta fleiri fysioterapeutar og ergoterapeutar í starv.

Tá var millum annað sagt soleiðis frá: *”Av tí, at serkøn endurvenjing bert verður veitt í sjúkrahúsverkinum, og ikki kann veitast aðrastaðni, mælir arbeiðsbólkurin til, at serkøna endurvenjingin innan eitt nú hjarta- og krabbameinssjúkur, umframt traumasjúkur, verður raðfest fyrst. Mælt verður til, at neyvari raðfesting verður gjørd í samráð við tey starvsfólk innan sjúkrahúsverkið, ið arbeiða við endurvenjing.*

Í Menningarætlanini fyri sjúkrahúsverkið, juni 2016, verður somuleiðis mælt til at uppraðfesta endurvenjingina við at seta fleiri fysioterapeutar og ergoterapeutar í starv. Mælt verður til, at endurvenjingin á serkønnum stigi skal fara fram á Landssjúkrahúsinum. Endurvenjing av fasu 2 apopleksisjúklingum og bólkaviðgerðir innan ryggjúkur, Morbus

Bechterew og aðrar giktasjúkur, eigur at fara fram á Klaksvíkar sjúkrahúsi. Suðuroyar sjúkrahús eigur at bjóða endurvenjing til hjartasjúklingar, sjúklingar við KOL, gikt, mjadnir, yvirvekt og krabbamein.”

Í 2016 og 2017 vóru tilsamans 3 mió. kr. latnar sjúkrahúsunum í játtan til enduvenjing, og er sostatt gongd sett á, at fáa endurvengingina menta í sjúkrahúsunum. Hóast tað, vantar nakað í enn.

Viðvíkjandi tænastrunum á Suðuroyar og Klaksvíkar sjúkrahúsi, so er talan um landsdekkandi funktiónir til serligar sjúklingarbólkar, har bæði fysisku karmarnir og starvsfólkaliga tilfeingið verður gagnnýtt. Hetta er partur av samlaðu tænastruni, sum føroyska sjúkrahúsverkið veitir innan rehabilitering, og er hetta í samsvari við menningarætlanina fyri sjúkrahúsverkið.

11.20.3.16 Suðuroyar sjúkrahús (Løgujáttan)

Spurningur: Er nøkur løguætlan fyri framtíðar løgur/umvælingar á Suðuroyar Sjúkrahúsi? Eisini viðvíkjandi medicotekniskum tólum?

Svar:

Tað “nýggja” sjúkrahúsið er nærum 25 ár, og tí er brúk fyri eini árligari upphædd til viðlíkahald. T.d. kann nevast, at einasta lyftan í summar gjørdist óvirkin, og var alneyðugt at fáa hesa gjørda aftur, og kostaði tað 700 tús. kr.

Allar tær stóru grýturnar í sentralkøkinum eru 30-35 ára gamlar, og tað er trupult at fáa eykalutir til hesar. Útlufteringarskipanin til sentralkøkin er niðurslitin eftir 35 árum, og tað sama er galdandi fyri útlufteringarskipanina í venjingarhylinum, har nógvur klordampur hevur slitið skipanina illa.

Í komandi árið verður neyðugt at skifta einastu lyftu í Ellisheimsbygninginum, ið sjúkrahúsið eigur. Lyftan er nú 45 ára gomul, og er ikki longur møguligt at fáa eykalutir til hesa.

Harumframt er ein meiri umfatandi ætlan gjørd við uppskoti til umbyggingar av læknmiðstöðini, so møguleiki var at hava kommunulæknar undir útbúgving og somuleiðis at hava eina størri eind, soleiðis at kommunulæknarnir í oynni betri kundu hava eitt fakligt umhvørvi.

Sjúkrahúsleiðslan gjørdi saman við kommunulæknunum eitt uppskot til ein sokallaðan Heilsudepil, har umframt kommunulæknar, eisini varð pláss fyri t.d. økispsykiatri, sosialrágeva og psykologi. Hendan ætlan er enn ikki sett í verk.

Støðan við kommunulæknum er álvarsom í oynni, nú bert tveir kommunulæknar eru í starvi, og tí hevði verið gott at fingið betri umstøður.

Viðvíkjandi medicotekniskum tólum vantar enn hjá Suðuroyar sjúkrahúsið at fáa røntgentólina skift. Landssjúkrahúsið endurnýggjaði røntgentólina í 2017 og Klaksvíkar sjúkrahús í 2018. Ætlanin var, at røntgentólina á Suðuroyar sjúkrahúsið skuldu endurnýggjast í 2019. Trupult er at vita, um játtanin til medicoteknisk tól í 2019 røkkur til endamálið. Røntgentólina á øllum trimum sjúkrahúsunum vóru keypt samstundis og vóru/eru tey nú so

niðurslitin og ótíðarhóskandi, at stöðan skjótt kann gerst álvarsom. Kostnaðurin av nýggjari röntgenútgerð til Suðuroyar sjúkrahús er áleið 2-3 mió. kr.

11.20.3.19 Serstakur sjúkrahúsheilivágur.

Spurningur: Játtanin er framskrivað við 5 mió. Er tað í samsvari við útreiðslugongdina?

Mangan verður sagt, at tað er politiski myndugleikin, sum skal gera av, hvørjar viðgerðir vit bjóða, og hvønn heilivág vit vilja bjóða. Hvussu hugsar landsstýrismaðurin, at slík raðfesting kann setast í verk? Ber tað yvirhøvur til at biðja leikfólk gera slíka raðfesting?

Svar: Greitt er frá um útreiðslugongdina um heilivág undir brotinum um Apoteksverkið. Viðvíkjandi útreiðslugongdini er ivasamt, um 5 mió. kr. rækka í framskriving til økingina. Hildið verður aftur í at lata heilivág, sum er góðkendur fyri kortum, orsakað av vantandi játtan.

Seinastu útreiðslumetingarnar, gjørdar í heyst, um útreiðslur til serstakan sjúkrahúsheilivág góðu ábendingar um ein vøkstur á umleið 16 % frá 2018 til 2019. Møguliga eitt sindur minni, um hædd verður tikin fyri, at okkurt patent gongur út. Men hinvegin eru eisini ábendingar um nýggjar viðgerðarhættir (t.d. selluviðgerð).

Viðvíkjandi raðfesting kann verða greitt frá, at Heilivágsráðið fylgir í høvuðsheitum viðgerðarveggleiðingunum hjá Medicinrådet í Danmark. Meginreglan er at brúka bíligasta valmøguleika undantikið í serligum førum.

Harafurat er raðfestingin av heilivági tætt knýtt at stýringini av uttanlandsviðgerðini, tí tað ofta kemur fyri, at heilivágur, sum er góðkendur í Danmark, verður givin sjúklingunum, tá teir eru uttanlands, uttan at hesin heilivágur hevur fingið góðkenning frá Føroyska heilivágsráðnum. Heilivágsráðið stuðlar í høvuðsheitum sínar avgerðir eftir tí, sum er samtykt í danska heilivágsráðnum, um mett verður, at útreiðslurnar halda seg innanfyri karmarnar. Um játtanin ikki rúmar einum tilmæltum heilivági, verður hetta fráboðað Heilsumálaráðnum, sum má taka stöðu til ekkajáttan.

11.20.4. Viðgerðarstovnar

Spurningur: Kann landsstýrismaðurin greiða Fíggjarnævndini frá, hvussu viðgerðarstovnarir (Heilbrigdi, Blákrossheimið (Dat) og Viðgerðarstovnurin Frælsi) arbeiða, hvussu játtan teirra hongur saman í 2019, og hvørjar autorisatióinir verða fylgdar? Hvørjar eftirmetingar verða gjørdar – og hvussu nógv fólk gagnnýta hesi tilboð um árið?

Viðgerðarstovnarir hava ikki eins tilgongd til viðgerð, og tí er arbeishátturin ikki eins hjá stovnunum. Svarað verður tí frá, fyri hvønn stovn sær.

Svar:

Viðgerðarstovnurin Heilbrigdi

Heilbrigdi viðger rúsevnismissnýtarar eftir teimum 12 stigunum hjá AA – eisini kallað Minnesota-viðgerðin. Eisini er viðgerðin hjá Heilbrigdinum í samsvari við góðkendu viðtøkurnar um sjúkuna “rúsevnismissnýtslu” hjá WHO – kotur F 10 ICD (International Classification of Diseases and Health Problems).

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Tað eru trýggir læknar knýttir at Heilbrigdi alt samdøgrið; sjúkrarøktarfrøðingar, viðgerðar, kvøldvaktir, náttarvaktir og kokkar eru eisini. Arbeitt verður eisini við móguleikunum at bjóða stuðlandi viðgerð, eitt nú sálarfrøðiliga viðgerð, akupunktur og annað. Eingin verður innlagdur á Heilbrigdi uttan innskriving av lækna og undir eftirliti av sjúkrarøktarfrøðingi. Tá sjúklingur kemur inn, kannar læknin sjúklingin og ger av, um sjúklingurin kann fara í viðgerð. Hetta kann eisini vera í samráð við psykiatriina og sjúkrahúsverkið annars.

Tá sjúklingurin er innlagdur, kemur hann í avrúsing og verður viðgjørdur av viðgerum og eftirhugdur av sjúkrarøktarfrøðingi. Seinni kemur sjúklingurin í eina grundviðgerð. Sum partur av eftirviðgerðini og fyri at venja sjúklingin at fóta sær aftur, verður hann eisini fylgdur til AA-fundur uttan fyri húsið tvær ferðir um vikuna. Heilbrigdi skipar eisini fyri eftirviðgerðarskeiðum fyri sjúklingum, sum hava verið í viðgerð, umframt viðgerð/skeið fyri avvarðandi. T.e. makar, børn, systkin og onnur avvarðandi at sjúklinginum. Læknar eru knýttir at stovninum alt døgnið, sjúkrarøktarfrøðingar fylgja sjúklingunum, viðgerar standa fyri viðgerðunum, kvøld- og náttarvaktir eru, og kokkar eru á stovninum.

Frágreiðing verður gjørd árliga, ið lýsir virkseimið, ið hevur verið, undir hesum ein lýsing av viðgerð og afturvendandi viðgerð. Stovnurin greiðir soleiðis frá:

“Síðan 01.12.1986 til 31.12.2017 hava verið 4.707 innleggingar, ið fevna um áleið 3.300 persónar. Av hesum persónum, ið hava verið í viðgerð meta vit at umleið 65 – 70% eru edrú í dag.

Mett verður, at av hesum 3.300 eru umleið 640 deyðir, og okkara metan er so, at í dag eru gott 2.000 persónar rúsfriir, ið hava verið í viðgerð á Heilbrigdinum. Vísandi til omanfyri, so er her talan um fólk í bestu árum, ið her hava fingið ein móguleika at gera nakað við sína lívshættisligu sjúku. Hesi, og teirra nærmastu, eru vælvirkandi í okkara samfelagi í dag. Ja, ein kann spyrja seg sjálfvan, hvussu hevði samfelagið klárað seg uttan hesi? Tøkk til okkara politisku skipan, at hetta, hóast alt, ber til í dag.”

Hvussu nógv fólk gagnnýta tilboðið um árið

Í 2017 vóru 2.118 seingjardagar, deildir á 85 sjúklingar. Viðgerðartíðin var í meðal 25 dag pr. sjúkling, og meðalaldurin var 49,3 ár. Meðalaldur á monnum var 48,4 ár, og hjá kvinnum 49,8 ár. Niðanfyrir er eitt yvirlit yvir viðgerðardagar seinastu árin:

Tað hava verið níggju eftirviðgerðarskeið í 2017. Hetta hava verið dagskeið, og luttøkan hevur verið í miðal 37. Hetta er soleiðis 333 viðgerðardagar. Harafturat vóru 90 dagar í familjuviðgerð.

Játtanin í 2019

Uttan eina hækkaða játtan á figgjarlógini fyri 2019 metir stovnsleiðarin, at raksturin ikki hongur saman. Heilbrigdi hevur hildið seg innanfyri játtanina á hvørjum ári, men við teimum øktu krøvunum til útbúgvingar og viðgerðarmóguleikar er trupult at menna stovnin innan verandi karmar.

Viðgerðarstovnurin Blákrossheimið, undir hesum (DAT) Ambulant viðgerðartilboð til ung.

Viðgerðin á báðum stovnunum byggir á fakliga vitan og egnar royndir, ið eru mentar líka síðan Blákrossheimið lat upp í 1984. Øll starvsfólk hava viðkomandi útbúgvingar og

dagfördar eftirútbúgvingar. Stórir dentur verður lagdur á bæði fakligu og menniskjaligu færleikarnar hjá öllum starvsfólki, tí bara við bestu vitan og fakligum færleikum ber til at rökka málunum, sum er at hjálpa menniskjum í teirra avbjóðingum, har tey eru, tá tey verða møtt.

Starvsfólk við yrkisbrævi

- lækni
- deildarsjúkrarøktarfrøðingur
- tveir sálarfrøðingar (donsk autorisatióin)
- sálarviðgerði (enskt autorisatióin BACP accredited member)
- sálarviðgerði, kandidatur í musikkterapi
- útbúgvinn matmóðir í køkinum
- í fyrisitingini eru fólk við viðkomandi útbúgving
- leiðarin er sjúkrarøktarfrøðingur
- øll starvsfólkini hava viðkomandi og færleikamennandi skeið í DAT viðgerð o.o. skeið
- assistentur við viðkomandi útbúgving innan familjuráðgeving

Afturat hesum er samstarv við psykiatriska depilin á Landssjúkrahúsinum, har psykiatari er partur av visitatióinsnevndini í sambandi við DAT Ung viðgerðina. Eisini er samstarv við aðrar myndugleikar, og eftir tørvi verður teirra fakliga vitan brúkt á øllum viðkomandi økjum.

Hvørt ár eru tveir formligir eftirmetingardagar. Øll liðini í viðgerðina vera eftirmett so hvørt, og viðgerðin komandi árið verður lagað eftir nýggjastu royndunum, har fakliga støðið er í fokus.

Hvussu nógv fólk gagnnýta tilboðið um árið?

Í árunum 2013-2017 hava millum 155-196 fólk í viðgerð. Tá eru familjulimir og avvarðandi eisini tald við. Hægsta talið var í 2017. Menn umboða millum 77-80% av teimum, sum eru í viðgerð, og miðalaldurin í árunum 2013- 2017 er millum 47 og 49 ár, har hægsti aldurin var í 2015 og lægsti í 2013, 2014 og 2017. Ein vanlig viðgerð á Blákrossheiminum tekur 6-10 vikur inni í heiminum. Bjóðað verður eisini eftirviðgerð í 2 ár. Nærmasta familjan hjá teimum, ið í eru í viðgerð, fáa familjuleiðbeinandi/orienteraðar samtalar og tilboð um familjuskeið tvær ferðir um árið.

Á regluligu familjuskeiðunum eru millum 11 og 23 luttakarar um árið, har hægsta talið var í 2015. Í 2017 vóru 22 luttakarar á familjuskeiðum.

DAT Ung

Í fleiri ár hevur verið vitan um tørvin at fáa ung í aldrinum 15-18 í viðgerð fyrri rúsevnamisnýtslu. Tá verður hugsa misnýtslu bæði innan alkohol og onnur evni. Men viðgerðin av ungum riggar ikki so væl, um hesi skulu búgva á sama stovni sum eldri misnýttarar. Tað eru serligar avbjóðingar at viðgera ung í aldrinum 15-18, tí lögfrøðiliga eru hesi ikki myndug.

Ein av styrkjunum í DAT Ung tilboðnum er, at tey, sum koma í viðgerð, ikki skulu flyta av landinum ella inn á ein stovn. Tilboðið er ambulanti viðgerð, og tey ungu kunnu halda fram í skúla, lærupláss og annars har, sum tey virka frammanundan. Hetta gevur teimum góðar møguleikar at fóta sær í gerandisdegnum saman við einari útrættaðari hond frá

viðgerðartilboðnum. Síðani viðgerðin byrjaði í 2017, er fingið samband við 25-30 ung í aldrinum 15-18 ár. Nú á heysti 2018 eru 12 ung í ambulanti viðgerð. Afturat teimum eru familjulimir teirra, ið samband eisini er við gjøgnum viðgerðina.

Játtanin í 2019 – Blákrossheimið og DAT-ung

Blákrossheimið hefur í 2019 fingið eina játtan, sum er 6.16 mió. kr. Hetta eru 200 tús. kr. í, samanborið við 2018. Blákrossheimið hefur víst á, at tey meta at játtanin í 2019 er tepur, og at tað er avbjóðandi at reka stovnin, tá figgjarkarmarnir eru so trongir.

DAT Ung hefur 2,4 mió. kr. í játtan í 2019, sum verður mett at verða nøktandi til virkseimið. Eftir ætlan verður virkseimið í 2019 meiri enn í 2018. Blákrossheimið hefur staðfest og frøist um, at myndugleikarnir hava tikið undir við teirra ynskjum um økta játtan, so til ber at veita eitt dagført, fakliga væl grundað og hóskandi viðgerðartilboð til tey, sum av ymsum ávum longu sum 15-18 ára gomul, verða tikin av fótum í einum umhvørvi, sum tey ikki eiga at vera partur av.

Viðgerðarstovnurin Frælsið

Viðgerðarstovnurin Frælsi arbeiðir undir Rúsumsorgan Frelsunarhersins í Noregi og fylgir somu krøvum, ið verða sett viðgerðarstovnum Frelsunarhersins í Noregi – og er arbeiðið í Føroyum ein partur av innanhýsis góðskuskipan Frelsunarhersins. Hetta tryggjar góðskuna av arbeiðinum, og er samstundis ein vitanardepil millum stovnarnar í høpi Frelsunarhersins.

Fýra ferðir um árið verður Viðgerðarheimið Frælsi og arbeiðið gjøgnumgingið av norskurum og føroyskurum fakfólki, og er hetta við til at tryggja ta best viðgerðina, brúkarum okkara at gagni. Arbeiðið á Viðgerðarstovninum Frælsi verður støðugt eftirmett, og eitt av krøvunum er skjalfesting í breiðastu merking.

Eins og hjá hinum viðgerðarstovnunum kann innskriving bert fara fram við góðkenning frá lækna. Frælsið sær tørvin á yrkisføri og samstarvi innan økir og hefur gott samstarv við Psykiatriska depilin á Landssjúkrahúsinum. Starvsfólk frá Psykiatriska deplinum hava verið á Frælsinum og undirvíst starvsfólkunum. Eisini hefur Frælsið eitt visitasjónstoymi við sjúkrarøktarfrøðingi, sálarfrøðingi, sosialráðgeva, leiðara og kontaktpersóni, sum eru saman, til tess at tryggja bestu viðgerðina.

Frælsi er góðkent avsoningarstað av donsku kriminalforsorgini, ið hefur verið í Føroyum og gjøgnumgingið viðgerðina og karmarnar. Í 2018 hava fýra ungdómar avsonað ein part av dómi sínum á Viðgerðarheiminum Frælsi við góðum úrsliti.

Hvussu nógv fólk gagnnýta tilboðið um árið?

Í 2018 vóru 19 ung millum 18-24 ár í viðgerð. Seks gentur og 13 dreingir og verður mett, at úrslitini eru góð. Ymiskt er, hvussu leingi tey ungu eri inni. Støða verður tikin í trupulleikunum hjá hvørjum einstøkum. Eftir lokna viðgerð, fara tey í eina útslúsingarfasu, tá Frælsi saman við teimum ungu skapa sambond við arbeiðsmarknaðin, undirvísingartilboð o.a., ið kann gagna teimum ungu frameftir. Harumframt hefur Frælsi samband við ung, sum ynskja samtalar uttanfyri stovnin, og vóru hesi átta í tal, tvær gentur og seks dreingir í 2018. Eisini hefur Frælsi familjusamtalur fyri at taka hond um alla familjuna, so at tann ungi ikki verður møttur á sama hátt eftir lokna viðgerð, sum áðrenn hann/hon fór í viðgerð.

Játtanin í 2019

Viðgerðarstovnurin Frælsi hefur sagt frá, at tey meta, at játtanin fyri 2019 er umleið 400 tús. kr. undir tað, sum tey meta sum minsta mark fyri, hvat Viðgerðarheimið Frælsi kann arbeiða innanfyri, við verandi viðgerðartilboði. Frælsi hefur havt bíðilista í eina tíð, men um viðgerðin skal eydnast við teim starvsfólkum og figgjarkørmum, ið fyriligga, er tað ikki ráðiligt at fara uppum 8 í viðgerð í senn.

11.30.1.01 Umhvørvi

Spurningur: Eitt av høvuðsendamálunum við hesari fyrisiting er at virka dálkingarfyrirbygging og at verja djóra- og plantusløg. Kann landsstýrismaðurin greiða frá, hvussu hetta arbeiði fer fram innan tann játtanarkarm, sum er galdandi? (Hugsað verður m.a. um ávirkan á náttúruna av alivinnu, landbúnaði og ferðavinnu).

Svar: 11.30.1. Umhvørvi

Undir høvuðsendamálinum umhvørvi eru játtanir til stuðul til umhvørvisverndartiltøk, náttúrufríðingarnevndir og spilloljueinsing.

Svar:

Umhvørvislógin

Umhvørvislógin hefur til endamáls at verja umhvørvið fyri mannaskaptari dálking, bæði á sjógvum og landi. Ein skipan við umhvørvisgóðkenningum av serliga dálkandi virkjum skal tryggja, at dálkingin ikki verður størri enn hvat samfelagið kann góðtaka.

Fyrisiting av umhvørvismálum er býtt millum Umhvørvisstovuna og kommunurnar.

Veðurlagsmál og veðurlagspolitikkur eru eisini partur av hesum málsøki. Politiska avtalan er, at tað føroyska útlátið av veðurlagsgassum skal skerjast við í minsta lagi 20% í 2020 í mun til útlátið, sum tað var í 2005. Umhvørvisstovan ger hvørt ár eina uppperð yvir føroyska útlátið.

Umhvørvisverndartiltøk

Føroyar tóku undir við Ramsar-sáttmálanum í 1977, sum partur av danska kongaríkinum. Játtanin til umhvørvisverndartiltøk verður í størsta mun nýtt til Ramsararbeiðið. Tað er til fuglateljingar og skrásetingar í teimum trimum ramsarøkjunum, sum eru Mykines, Nólsoy og Skúvoy.

Við jøvnum millumbilum metir Ramsar-skrivstovan um, hvørt grundgevingarnar fyri, at økini eru Ramsar-øki, framvegis eru galdandi. Tí skal vitanin um fuglin javnan dagførast, og tí er neyðugt at telja drunnhvíta- og lundastovnin o.a. og fylgja við í gongdini.

Náttúrufriðingarnevndir - náttúrufriðingarlógin

Náttúrufriðingarlógin ásetur at vit skulu fara væl um náttúruna, og at vit ikki óneyðugt skemma náttúruna við burturkasti, dálking o.ø. Somuleiðis ásetur lógin at bygging uttangaðs og á ávísu stöðum innangaðs, tætt við fjöru, vötn, störru áir og viðarlundir, ikki er loyvd, uttan loyvi frá friðingarnevnd. Eisini skal friðingarnevnd góðkenna grótbrot og störru inntriv, ið kunnu væntast at broyta sermerkt landslög ella náttúru. Við friðingarlógini kunnu friðingartiltek setast í verk.

Friðingarlógin verður umsitin av friðingarmyndugleikunum. Ein friðingarnevnd er í hvørjari sýslu og ein yvirfriðingarnevnd, sum er fyri alt landið.

Spilloljureinsing

Spillolja verður heintað og latin Spilloljuverkinum hjá IRF. Á Spilloljuverkinum verður oljan reinsað og seld til endurnýtslu. Møgulig oljuevja verður brend á Brennistöðini, har filtur reinsar roykin, so ikki dálkandi útlát stendst av hesum. Spilloljan verður savnað uttan kostnað, tí umhvørvisgjald er lagt á alla innflutta smyrjioleju, sum figgjar reinsingina av spilloljunum. Spilloljuverkið hjá IRF á Hagaleiti hevur altjóða ISO 14001:2015 góðkenning, umframt umhvørvisgóðkenning.

Afturat hesum kann leggjast afturat um virkseimið, ið fer fram á Umhvørvisstovuni (11.37.4.02):

Uppgávarnar hjá **Vernd** á Umhvørvisstovuni eru m.a. hesar

- at umhvørvisgóðkenna og hava eftirlit við serliga dálkandi virkjum sambært lógini um umhvørvisvernd,
- at góðkenna umhvørvisárinismetingar av orkuverkum sambært elveitingarlógini,
- at góðkenna umhvørvisárinismetingar fyri verkætlanir á sjónum sambært lógini um verju av havumhvørvinum,
- at veita loyvi til at innflyta og selja einnýtisiløt,
- góðkenna og hava eftirlit spillivatnsætlanunum hjá kommununum

Tann uppgávan, sum krevur nógv størstu arbeiðsorkuna innan økið er góðkenning og eftirlit við serliga dálkandi virkjum. Hetta eru virki, sum eru nevnd í fylgiskjalinum til lógina um umhvørvisvernd. Í lýtuni eru knøpp 140 virki góðkend. Dømi um fyrirkur, sum eru góðkendar eru aling á sjónum og á landi (40), fiskavirking og fiskaúrdráttir (20), viðgerð av burturkasti (26) og orkuverk (7). Allar umhvørvisgóðkenningar kunnu síggjast á heimasíðuni hjá Umhvørvisstovuni.

Kommunurnar hava eftirlit við ávirkan á umhvørvið frá landbúnaði, serliga taðing, sambært kunngerð um taðing.

Lítill beinleiðis lóggáva er, sum regulerar ávirkan á náttúruna frá ferðavinnu. Tó hevur Ramsar verkætlanin ávirkað nakað, við arbeiðið á teimum trimum Ramsar oyggjunum Nólsoy, Skúvoy og Mykinesi, sum í stóran mun snýr seg um at avmarka ávirkanina frá ferðavinnu.

Arbeitt verður við margfeldislóg, sum verður lögð fyri lögtingið í hesi tingsetu. Umframt hetta skal ráðið gera lóg um gongd í bø og haga, og dagføra umhvørvisverndarlógina.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Um spurningar eru ber til at venda sær til Heilsu- og innlendismálaráðið.

Vinaliga

Sirið Stenberg
Landsstýriskvinna

/

Turid Arge
aðalstjóri